

Att bryta mot normer och vikten av normkritiska verksamheter

Maria Norberg

Uppsala kommun, kommunledningskontoret, social hållbarhet

16 maj 2019

Vad är en norm?

- en oskriven regel
- ett sätt att skapa gemenskap
- säger hur vi bör vara/inte bör vara
- begränsar
- uppfattas ofta som det normala
- konsekvenser i form av fördelar och nackdelar
- hänger ihop med makt

Heteronorm och Cis-norm

Flicka

Kvinnligt

Män

Pojke

Manligt

Kvinnor

Heteronorm

- En person förväntas vara heterosexuell till motsatsen bevisas
- Det finns två kön, man och kvinna
- En förväntas växa upp och känna sig som en man respektive kvinna och bete sig manligt respektive kvinnligt
- En förväntas begära det motsatta könet

Cis-norm

- Alla känner sig som det kön de tilldelades vid födseln
- Det kön en tilldelades vid födseln är det kön en känner sig som resen av livet
- Det går att se på alla vilket kön de har

Vad är makt?

- Möjligheter att påverka din egen vardag
- Möjligheter att påverka samhället
- Möjligheter att ta del av samhällets resurser
- Makt i form av fördelar

Diskrimineringsgrunderna kopplat till normer och makt/handlingsutrymme

Diskrimineringsgrund	Norm
Kön	Man (cis)
Könsöverskridande identitet och/eller uttryck	Tvåkönsnormen (kvinna, man) Cis-normen
Ålder	Inte för ung, inte för gammal ca 30-40
Funktionsnedsättning	Full funktion i hela kroppen
Etnicitet	Vit
Religion	Icke-utövande kristen alt. ingen
Sexuell läggning	Heterosexuell, tvåsamhet

Intersektionalitet

Intersektionalitet handlar om att ha en förståelse för hur flera maktordningar samverkar med varandra i samhället och för en specifik person (kan även kallas normsamverkan).

Intersektionalitet kommer från engelskans "Intersection"- "korsning".

Vi är alla komplexa varelser och aldrig enbart en sexuell läggning eller vår funktionalitet

Teflontestet...

Krock på grund av föreställningar om:	ofta	ibland	sällan
Etnisk tillhörighet			
Funktionalitet	✓		
udfärg			
	✓		
ortek			✓
		✓	
	✓		
		✓	

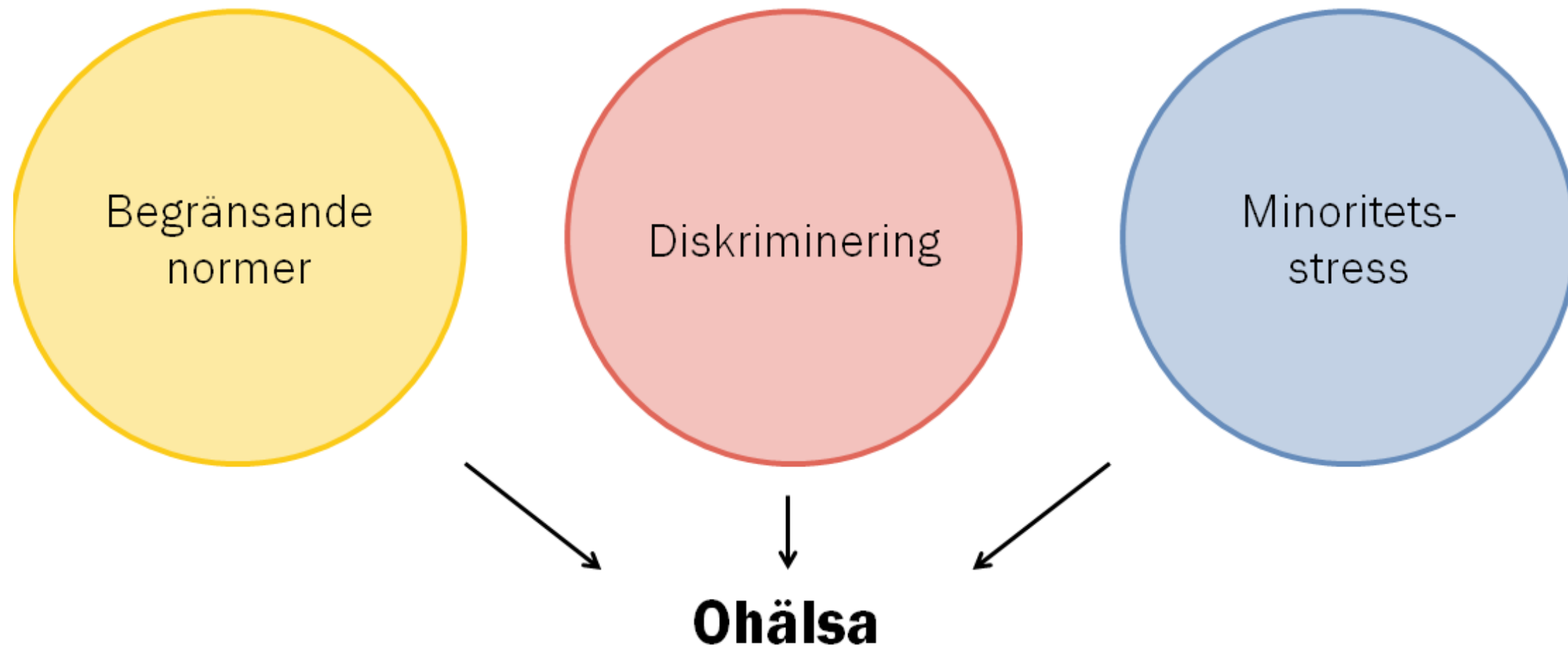

Minoritetsstress

- Den extra belastning som individer från stigmatiserade minoritetsgrupper utsätts för
- Osynliggörande, ifrågasättande, diskriminering, våld
- Riskmedvetenhet och konsekvenstänkande

Varför så stor ohälsa i minoritetsgrupper?

Begränsande normer reproduceras och upprätthålls

- Finns överallt, genomsyrar samhället och dess institutioner
- Algoritmer styrs av normer (bildgoogla ex familj, kärlekspar)

Alla barns lika värde oavsett

- Barn som själva bryter mot normer
- Att vara ett barn till normbrytande föräldrar eller ingå i en normbrytande kontext

Alla barn har samma rättigheter och lika värde

Artikel 2 i barnkonventionen

Vikten av normkritiska verksamheter

- Normkritik i praktiken innebär en ständig kritisk reflektion kring egna normer och de normer som en möter i verksamheten
- Fokuserar på normen istället för det avvikande
- På så sätt bli inte barnet automatiskt ”fel”
- Göra den normkritiska resan åt individen och frånta individen den tuffa uppgiften att tvingas hantera situationen och hitta strategier att passera som ”normal”

Uppsala kommuns hbtq-satsning

Nämndmål kommunstyrelsen:

”HBTQ-personer, både invånare och medarbetare, ska känna sig välkomna, inkluderade och trygga med att bli professionellt bemötta i kommunens verksamheter.”

Transinkluderande jämställdhetsarbete

Hbtq-satsningen i Uppsala kommun

Grundutbildningar

- Öppna för alla kommunanställda
- Håller även specade utbildningar

Läs mer på:

[Hbtq i Uppsala kommun](http://www.uppsala.se) på www.uppsala.se

Hbtq-diplomeringar

- Baseras på RFSL:s hbtq-certifiering
- Framtagen tillsammans med RFSL och Antidiskrimineringsbyrån i Uppsala (ADU)
- Pågår sedan 2015

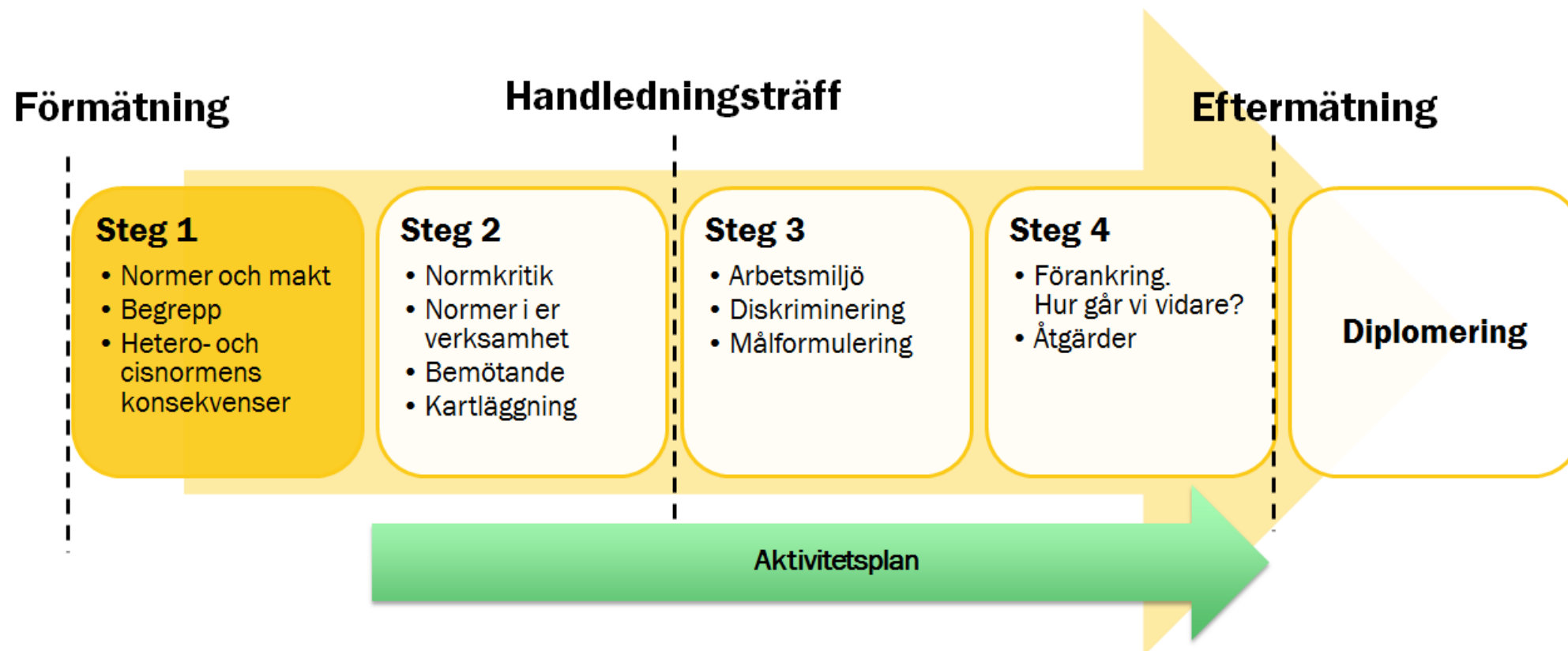
HBTQ- vad betyder det?

H	Heterosexuell	Sexualitet
H	Homosexuell	Sexualitet
B	Bisexuell	Sexualitet
T	Transperson	Kön
Q	Queer	Sexualitet och Kön
I	Intersex	Kön
A	Asexuell	Sexualitet
P	Pansexuell	Sexualitet

Uppsala kommuns hbtq-diplomering

Exempel på aktiviteter och åtgärder som diplomerat resulterat i

Könsneutrala symboler, aktiviteter

Förändring i fysiska miljön, könsneutrala omklädningsrum.

Hela verksamheten ska ha kunskap, vikarier, nyanställda mm.

Ej könat språk.

Strategier för att stoppa/förhindra kränkning.

Inkludera litteratur, olika berättelser

Inkluderande blanketter, frågformulär.

Inkluderande bemötande, fråga pronomen vid inskrivningssamtal

TACK! Varmt välkomna att höra av er!

hbtq@ uppsala.se

Elin Forsling och Christoffer Strokirk (utbildare)

elin.forsling@ uppsala.se, christoffer.strokirk@ uppsala.se

018-727 14 52

Maria Norberg (processledare)

maria.norberg@ uppsala.se, 018-727 53 35

